

METODE SOCIJALNOG RADA S OSOBAMA S INVALIDITETOM: PRIRUČNIK O RADU S OSOBAMA S INVALIDITETOM

Zdravka Leutar, Suzana Hlupić,
Josipa Vladić, Marina Čaljkušić

Zagreb: Biblioteka socijalnog rada,
Pravni fakultet Sveučilište u Zagrebu,
2015., 212 str.

Knjiga **Metode socijalnog rada s osobama s invaliditetom** autorica Zdravke Leutar, Suzane Hlupić, Josipe Vladić i Marine Čaljkušić predstavlja prvijenac na području socijalnog rada s osobama s invaliditetom. Riječ je o prvom dijelu na hrvatskom jeziku koje se bavi ovom tematikom. Početna ideja knjige je bila pomoći studentima na kolegiju »Odabrana područja socijalnog rada: osobe s invaliditetom« prilikom usvajanja građe kolegija, no krajnji proizvod te ideje jest priručnik koji može pronaći mjesto ne samo kod izvedbe kolegija, već i kod socijalnih radnika koji rade u praksi osoba s invaliditetom. Razlog takvoj primjenjivosti jest upravo forma priručnika koja i studenta, ali i praktičara, vodi kroz metode rada na jednostavan način i uz pomoć praktičnih primjera.

Iako je knjiga temeljena na velikom broju (148) domaćih i stranih referenci, jedan od najdragocijenijih dijelova knjige predstavljaju upravo iskustveni, praktični primjeri koji su rezultat dugogodišnje prakse autorica i njihovih suradnika, a koji se nadovezuju na teorijsku podlogu svake pojedine metode te ih potkrepljuju. Knjiga je pisana na način kojim je prvo obuhvaćena teorijska podloga socijalnog rada s osobama s invaliditetom, a zatim se pažnja pridala detaljnoj obradi osnovnih metode rada socijalnog rada s osobama s invaliditetom zasebno. Shodno tom pristupu, knjiga je podijeljena u sedam poglavlja s pripadajućim podpoglavljima: Osobe s invaliditetom, Socijalni rad, Socijalni rad s osobama s invaliditetom, Socijalni rad s pojedincem, Socijalni rad s obitelji osoba s invaliditetom, Socijalni rad s grupom osoba s invaliditetom, ili roditelja i drugih članova obitelji, Socijalni rad u organiziranju zajednice i osobe s invaliditetom.

U prvom poglavlju, **Osobe s invaliditetom**, autorice, koristeći relevantnu literaturu, čitatelja upoznaju sa samim pojmom invaliditeta, definirajući ga u skladu s osnovnim vrijednosnim postavkama profesije socijalnog rada. Prikazuje se položaj osoba s invaliditetom u društvu kroz povijest, kao i osnovne paradigme i modele koji su se kroz povijest javljali u pristupu prema osobama s invaliditetom. Kako bi zaokružile cijelinu, autorice nas vraćaju u hrvatski kontekst definirajući vrste oštećenja sukladno Pravilniku o sastavu i načinu rada tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima (NN, 79/2014., 110/2014., čl. 28-40), diskutiraju o uzrocima invaliditeta koji se pronalaze u literaturi te predstavljaju prevalenciju osoba s invaliditetom u Hrvatskoj.

Sljedeća dva poglavlja, **Socijalni rad i Socijalni rad s osobama s invaliditetom**, međusobno su sadržajno povezana. Kratko predstavljanje profesije socijalnog rada u prvom poglavlju otkriva karakter multidisciplinarnе knjige koju autorice nisu namijenile samo socijalnim radnicima, već kao pomoć svim profesijama koje se bave osobama s invaliditetom. Također, ono služi kao podsjetnik studentima i praktičarima na osnovne smjernice njihove profesije. U drugom poglavlju, autorice se fokusiraju na socijalni rad s osobama s invaliditetom, daju prikaz konkretno tog područja socijalnog rada, kako u profitnom tako i u neprofitnom sektoru. Također, grafički prikaz zajedničkih karakteristika metoda u socijalnom radu s osobama s invaliditetom predstavljen u ovom poglavlju sažima osnovne ideje knjige.

Nakon prva tri poglavlja koja imaju za cilj dati teorijske postavke tematike, autorice kreću s opisivanjem metode rada s osobama s invaliditetom. Metode su poredane onim redosljedom kako ih studenti savladavaju, ne samo na kolegiju, već i tijekom cjelokupnog studiranja, logikom od užeg prema širem, s praktičkim primjerima na kraju svakog poglavlja. Tako je prva metoda socijalnog rada predstavljena u poglavlju **Socijalni rad s pojedincem**, u kojem autorice pružaju povijesnu i teorijsku podlogu izgradnji pristupa pojedincu u socijalnom radu. Naglasak

je na procesu planiranih promjena, a velik dio poglavlja napravljen je s ciljem da se čitatelj upozna s individualnim planom promjene korisnika, ali i nauči ga izraditi. Takav pristup još jednom naglašava ulogu knjige kao priručnika. Naposljetku, nailazimo na praktične primjere individualnih planova promjene u kojima se teorijski dio poglavlja pretače u praktični.

U sljedećem poglavlju, **Socijalni rad s obitelji osoba s invaliditetom**, autorice kompleksno područje rada s obitelji osoba s invaliditetom obrađuju putem specifičnosti rada s obzirom na oblike invaliditeta u obitelji – specifičnosti rada s obiteljima s djecom s teškoćama u razvoju, specifičnosti rada s obitelji s članom s invaliditetom, specifičnosti rada s obiteljima u kojima je roditelj osoba s invaliditetom, rad s djecom s osobama s invaliditetom. Na taj način, autorice obuhvaćaju sve moguće pojavne oblike invaliditeta u obitelji i pružaju jasne smjernice za rad s istima. Također je posljednji dio poglavlja posvećen individualnom planu promjene u socijalnom radu u obitelji osoba s invaliditetom uz predstavljanje praktičnih primjera.

Slijedeći logiku predstavljanja metoda socijalnog rada, sljedeće poglavlje, **Socijalni rad s grupom osoba s invaliditetom ili roditelja i drugih članova obitelji** predstavlja metodu rada s grupom kao metodu socijalnog rada, dajući čitatelju detaljni opis koraka koji se poduzimaju prilikom planiranja grupe u psihosocijalnom radu. Metoda se zatim konkretno povezuje s osobama s invaliditetom, naglašavajući važnost korištenja metode za osobe s invaliditetom, ali i njene specifičnosti i prednosti s obzirom na članove grupe – djecu s teškoćama u razvoju, roditelje djece s teškoćama u razvoju, mladi s intelektualnim teškoćama te grupe za samopomoć roditelja djece s teškoćama u razvoju. Autorice pružaju tri praktična primjera planiranja grupnog rada, od kojih jedan sadrži i kritički osvrt na isti.

Posljednje, ujedno i najveće poglavlje knjige, **Socijalni rad u organiziranju zajednice i osobe s invaliditetom**, predstavlja ambiciozni skok u područje socijalnog rada koje se u hrvatskoj praksi često nalazi zanemarenim – organiziranje zajednice. Predstavljanjem osnovnih modela rada u zajednici, autori ulaze u problematiku samog socijalnog rada u organiziranju zajednice, a potom definiraju zajednicu utemeljenu na rehabilitaciji kao tip zajednice koja je pozitivna i podržavajuća za osobe s invaliditetom. Autori se posebno osvrću na korak procjene zajednice kao korak na kojem počivaju daljnji koraci stručnjaka u radu u zajednici. Posebno zanimljiv je primjer tzv. problemskog stabla kojim se analiziraju uzroci i posljedice problema u zajednici te na taj način zajednicu sagledavamo na nov, jednostavan i produktivan način. Upute za procjenu zajednice slijedi detaljno objašnjenje upute za izradu prijedloga projekta, koje, unatoč podložnosti promjenama tijekom vremena, uvijek mogu poslužiti kao dobra polazišna točka prilikom izrade prijedloga projekta. Iako je predstavljen samo jedan praktični primjer, na 25 stranica istoga či-

tatelj dobiva detaljan pogled na potrebne značajke koje mora sadržavati prijedlog projekta, kao i na način njihove izrade.

Naposljetku, u zaključnim razmatranjima autorice sažimlju ključne misli knjige – položaj osoba s invaliditetom u društvu, povezanost i ulogu socijalnog rada u radu s osobama s invaliditetom te osnovna metodska područja socijalnog rada predstavljena u knjizi zajedno s njihovim osnovnim odrednicama. Posljednjom rečenicom u knjizi autorice obuhvaćaju srž ne samo ovog priručnika, već i socijalnog rada s osobama s invaliditetom: »Svaka osoba zaslužuje poštovanje, uvažavanje, razumijevanje, ima svoje dostojanstvo te može dati svoj vrijedan doprinos društvu«.

Riječ je o knjizi koja uvodi čitatelja u tematiku smislenim redoslijedom, pruža ideje o provedivosti njenih postavki te potiče na razmišljanje o mogućnostima provedbi u knjizi opisanih akcija. Zaključila bih ovaj osvrt s mišlju da je upravo ovaj priručnik ono što je trebao socijalni rad s osobama s invaliditetom u Hrvatskoj kako bi se poboljšala praksa istoga. No, on je i daleko više od toga. Riječ je o udžbeniku, priručniku, koji svojim sadržajem može pomoći svim pomažućim profesijama koji rade s osobama s invaliditetom u što boljem obavljanju njihova posla, čime nadilazi profesiju socijalnog rada.

Priredila: Tamara Obrvan